

DOI: 10.34015/2523-4552.2019.3.21

УДК 343.8

Подільчак О. М.,
кандидат юридичних наук, доцент,
заступник начальника відділу підготовки
прокурорів з нагляду за додержанням
законів Національної академії
прокуратури України
e-mail: olga.m.podilchak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9654-1914

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ У ВИДІ ШТРАФУ

У статті окреслено проблеми виконання покарання у виді штрафу, розстрочки несплаченої суми штрафу чи заміни штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавленням волі, проаналізовано особливості притягнення до відповідальності за ухилення від покарання. Запропоновано зміни в нормативні акти з метою усунення виявлених колізій та неузгодженостей.

Ключові слова: штраф; пробація; розстрочка виплати; заміна покарання; ухилення від покарання.

В статті проаналізовані проблеми виконання покарання в виді штрафу, розстрочки неуплаченої суми штрафу, заміни штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавленням волі. Розглянуті особливості притягнення до відповідальності за ухилення від покарання. Представлено пропозиції щодо змін у законодавстві, які дозволять усунути виявлені колізії та невідповідності.

Ключевые слова: штраф; пробация; рассрочка выплаты; замена наказания; уклонение от наказания.

Постановка проблеми. Однією з головних передумов успішної превенції злочинності є притягнення винних до відповідальності й виконання призначеного судом покарання. Ухилення від покарання зводить нанівець роботу правоохоронних органів, породжує правовий нігілізм, сприяє формуванню у злочинців почуття безкарності, нівелює мету покарання – виправлення засудженого,

запобігання вчинення нових злочинів як засудженими, так і іншими особами (ст. 50 КК України).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, пов'язаним з виконанням покарання у виді штрафу присвячені дослідження таких вчених як К. А. Автухов, В. А. Кирилюк, В. О. Попрас, Г. С. Резниченко, А. Х. Степанюк, І. С. Яковець та інші науковці. Разом з тим, більшість про-

блем, пов'язаних з правовим регулюванням цього виду покарань, не зважаючи на рекомендації науковців і практиків, все ще не усунуті й породжують нові проблемні ситуації.

Постановка завдання. Системні проблеми з виконанням покарань у виді штрафу зумовлені прогалинами й неузгодженостями правового регулювання, недоліками в роботі правоохоронних органів і суду, потребують подальшого визначення, роз'яснення й усунення.

Виклад основного матеріалу. Штраф – одне з найпоширеніших видів покарань у розвинених країнах. Застосування штрафів як покарань, альтернативних позбавленню волі, схвалюється Мінімальними стандартними правилами Організації Об'єднаних Націй щодо заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) [1]. Підпункт d пункту 8.2. цих правил передбачає, що органи, що виносять вироки, можуть застосовувати економічні санкції й грошові покарання, такі як разові штрафи і щоденні штрафи. Штраф не потребує особливих додаткових витрат для створення механізму виконання цього покарання, чинить мінімальний негативний вплив на правопорушника, оскільки засуджений не залучається до кримінальної субкультури установ виконання покарань, і разом з тим, є суттєвим каральним чинником.

Штраф як покарання за вчинений злочин останніми роками призначається в Україні майже кожному п'ятому засудженому. У 2014 році штраф як основне і додаткове покарання застосовано до 16,1% засуджених, у 2015 році – 19,8%, у 2016 році – 21,9%, 2017 році – 24,2%, у 2018 році штраф призначено 27%

засуджених [2]. Призначення і виконання покарання у виді штрафу регламентовано Кримінальним кодексом України (КК України), Кримінально-виконавчим кодексом України (КВК України), наказом Міністерства юстиції України від 27 квітня 2018 року № 1301/5 про затвердження «Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу» [3] та іншими нормативно-правовими актами. Разом з тим, правове регулювання виконання штрафів потребує подальшого удосконалення і розвитку з низки причин.

Згідно зі ст. 26 КВК України, засуджений зобов'язаний сплатити штраф у місячний строк після набрання вироком суду законної сили і повідомити про це кримінально-виконавчу інспекцію. Натомість у всіх статтях КВК України, крім норм стосовно виконання штрафу, кримінально-виконавчу інспекцію замінили на уповноважені органи з питань пробації відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання кримінальних покарань та реалізації прав засуджених» (№ 1492-VIII), що набрав чинності 8 жовтня 2016 року. Наказом Міністерства юстиції України від 27 квітня 2018 року № 1301/5 [3] виконання покарання у виді штрафу покладено на уповноважені органи з питань пробації Але у ст. 6 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» все ще вказується кримінально-виконавча інспекція як складова Державної кримінально-виконавчої служби України, а в Законі України «Про пробацію» не передбачено ви-

конання штрафу органами пробації. Науковці слушно зазначають, що цитований наказ Мін'юсту суперечить як ст. 26 КВК України, так і знаходиться у невідповідності з законом України «Про пробацію», тим самим головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну правову політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, проігнорував вимогу п. 14 ст. 92 Конституції України щодо того, щоб виключно законами України визначалась діяльність органів виконання покарань [4]. Виконання штрафів як функція пробації не передбачено також Правилами Ради Європи про пробацію [5], фінансові покарання не належать до громадських санкцій та заходів [6].

Відповідно до КВК України у разі несплати засудженим штрафу у місячний строк, до суду з відповідним поданням звертається кримінально-виконавча інспекція (ст. 26 КВК України). На практиці ж наказом Міністерства юстиції цей обов'язок покладено на підрозділи пробації. Якщо засуджений не з'явився до органу пробації та не підтвердив сплату штрафу шляхом пред'явлення документа після закінчення місячного строку від набрання судовим рішенням законної сили, орган пробації надсилає подання до суду, який виніс судове рішення (див. додаток 6 до «Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу» [3]) для вирішення питання про розстрочку виплати несплаченої суми штрафу або заміну несплаченої суми штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавлення волі від-

повідно до закону. Подання сектору пробації іноді містить виключно пропозицію про розстрочку виплати несплачених коштів, без зазначення альтернативної можливості заміни штрафу іншими видами покарання [7]. За відсутності даних про майновий стан, залучення засудженого до праці та інших відомостей працівник пробації не може на власний розсуд визначити, розстрочкою чи іншим видом покарання доцільно замінити несплачений штраф.

На думку суду перешкодою для розгляду подання філій Державної установи «Центр пробації» в порядку ст. 537, 539 КПК України є відсутність документів, які б підтверджували підстави звернення (особової справи, даних про виконання вироку), а також те, що «...заявник не визначився із покаранням, яке суд на його думку, має застосувати до засудженого, залишаючи вибір на розсуд суду, але не надає даних для вирішення питання, зокрема обставини які при цьому підлягають встановленню та застосуванню» [8]. Правом визначити, яке покарання слід застосувати до засудженого, який добровільно не сплатив штраф у встановлений термін, наділені судді. За ст. 124 Конституції України делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Законодавством України не встановлено повноважень органів пробації щодо збирання інформації про особу, засуджену до штрафу та надання рекомендацій суду, який саме вид заміни обрати. Відповідно до ст. 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не

може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством, і посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За відсутності обов'язку отримання інформації про засудженого до штрафу, працівники органів пробації уповноважені звертатися до суду лише з поданням про вирішення питання про розстрочку виплати несплаченої суми штрафу або заміну несплаченої суми штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавлення волі. Виникає певний дисбаланс: працівники пробації не уповноважені збирати відомості про майновий стан і особистісні характеристики засудженого до штрафу, а суд має прийняти виважене рішення спираючись на інформацію про особу, якої, якщо засуджений сам не надає відомостей, немає.

У вимогах суду щодо надання інформації про особу засудженого до штрафу є певна логіка. Хоча українське законодавство не надає пробації таких повноважень, відповідно до правил 22 та 24 Європейських правил щодо громадських санкцій та заходів (Рекомендація CM/Rec (2017) орган, який ухвалює рішення, може прагнути отримати повну та неупереджену інформацію про особисті обставини особи. Такий орган може також потребувати інформації про здійсненість впровадження, особливо стосовно конкретних умов [6]. Отже, доцільно передбачити правові підстави для збору інформації про засудженого, яка допомогло б суду прийняти виважене раціональне рішення щодо можливостей застосування інших видів покарань. На жаль, практична реалізація збору

інформації органами пробації практично унеможлиблюється стислими строками виконання покарання. Місяць пробація очікує на добровільну сплату штрафу і збирати дані про засудженого не доцільно, адже очікується що особа вчасно сплатить кошти, визначені вироком суду. Після несплати, працівники пробації зобов'язані якнайшвидше направити до суду подання про розстрочку штрафу чи заміну покарання, і часу збирати інформацію вже немає.

Штраф може бути також накладено у справах про адміністративні правопорушення, у такому випадку примусове стягнення здійснює ДВС України. Штраф може бути також накладено у справах про адміністративні правопорушення. Відповідно до ст. 308 КУпАП у разі несплати правопорушником штрафу у строк, установлений ч. 1 ст. 307 цього Кодексу, постановою про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до органу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна в порядку, встановленому законом.

У порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з правопорушника стягується: подвійний розмір штрафу, визначеного у відповідній статті КУпАП та зазначеного у постанові про стягнення штрафу; витрати на облік зазначених правопорушень. На відміну від пробації, ДВС України наділено повноваженнями щодо примусового виконання штрафів: звернення стягнення на майно. Відповідно до п. 8 ст. 48 Закону України «Про виконавче провадження» виконавець проводить перевірку

майнового стану боржника у 10-денний строк з дня відкриття виконавчого провадження. Надалі така перевірка проводиться виконавцем не рідше ніж один раз на два тижні – щодо виявлення рахунків боржника, не рідше ніж один раз на три місяці – щодо виявлення нерухомого та рухомого майна боржника та його майнових прав, отримання інформації про доходи боржника.

Рішення законодавців щодо подвійного розміру штрафу з осіб, які не сплатили його добровільно, стимулює правопорушників вчасно сплачувати штрафи, а розуміння того, що стягнення уникнути не вдасться, додатково мотивує до сплати адміністративного штрафу.

Хоча штраф як покарання прилюджується за кримінальне правопорушення, яке має значно більшу суспільну небезпечність, ніж адміністративний проступок, органи пробації позбавлені повноважень, притаманних ДВС України. Така побудова норм права зумовлена тим, що не передбачається примусового виконання штрафу як покарання за вчинення злочину. При несплаті штраф просто замінюється іншим видом покарань.

Ще одну проблему становить недотримання 10-ти денного строку розгляду подань пробації. Відповідно до ч. 3 ст. 539 КПК України клопотання (подання) про вирішення питання, пов'язаного із виконанням вироку, розглядається протягом десяти днів з дня його надходження до суду суддею одноособово згідно з правилами судового розгляду, передбаченими ст. 318–380 КПК. Натомість подання пробації у деяких судах розглядається майже через півроку після надходження до суду. На-

приклад: особу засуджено до штрафу 9 липня 2018 року, вирок набрав законної сили 9 серпня 2018 року, станом на 24 вересня 2018 року районний сектор з питань пробації не отримав від засудженого документа про сплату штрафу. Подання про розстрочку виплати несплаченої суми судом розглянуто 5 березня 2019 року, у задоволенні відмовлено. Отже, протягом майже семи місяців з дня набрання вироком законної сили покарання у виді штрафу не виконано, заміна покарання чи розстрочка виплат не відбулася [7].

Відмова суду у задоволенні подання органів пробації про розстрочку чи заміну іншим покаранням призводить до подовження часу протягом якого покарання не виконується, оскільки уповноваженим органам з питань пробації необхідно повторно вносити подання про розстрочку або заміну штрафу громадськими, виправними роботами чи позбавленням волі.

Зрозуміло, що безпідставне затягування виконання покарань суперечить меті виправлення і ресоціалізації засуджених, не сприяє запобіганню кримінальним правопорушенням. Для викорінення таких ситуацій необхідна злагоджена робота суду та пробації. Органам пробації слід чітко дотримуватися норм КВК України та Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу. Якщо будь-яка інформація про матеріальний стан чи інші обставини життя засудженого відсутня, не зрозуміло, на яких підставах районний сектор з питань пробації на власний розсуд пропонує в поданні лише один варіант заміни штрафу, наприклад, роз-

строчку [7]. Розгляд судом відповідних подань секторів пробації через 5–6 місяців від дати подання, всупереч строкам, встановленим КПК України також не сприяє формуванню у засуджених впевненості у невідворотності покарання.

Подальшого удосконалення потребує і виконання штрафів, призначених як додаткові покарання За наказом Міністерства юстиції України, яким затверджено Порядок виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу [3], у разі якщо штраф призначено як додаткове покарання до позбавлення або обмеження волі, згідно з Порядком виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу, орган пробації направляє до суду подання про відстрочку виконання судового рішення до відбуття засудженим покарання у виді позбавлення або обмеження волі відповідно до п. 1 частини першої ст. 537 КПК України. Водночас ст. 536 КПК передбачено відстрочку виконання вироку про засудження особи лише до виправних робіт, арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, позбавлення волі. Покарання може бути відстрочено у разі: 1) тяжкої хвороби засудженого, яка перешкоджає відбуванню покарання, – до його видужання; 2) вагітності засудженої або за наявності у неї малолітньої дитини – на час вагітності або до досягнення дитиною трьох років, якщо особу засуджено за злочин, що не є особливо тяжким; 3) якщо негайне відбування покарання може потягти за собою винятково тяжкі наслідки

для засудженого або його сім'ї через особливі обставини (пожежа, стихійне лихо, тяжка хвороба або смерть єдиного працездатного члена сім'ї тощо) – на строк, встановлений судом, але не більше одного року з дня набрання вироком законної сили.

Відповідно до КПК України (ч. 2 ст. 536), відстрочка виконання вироку не допускається щодо осіб, засуджених за тяжкі (крім випадків, передбачених п. 2 ч. 1 цієї статті) та особливо тяжкі злочини незалежно від строку покарання. Отже, відстрочка виконання додаткового покарання у виді штрафу органами пробації має певні нормативні неузгодженості, адже за ст. 4 КВК України підставою для виконання і відбування покарання є вирок суду, який набрав законної сили, інші рішення суду, а також закон України про амністію та акт помилування. Наказ Міністерства юстиції України [3], яким передбачено новелу – «відстрочку» виконання штрафу, не може зупинити дію закону і порушує п. 14 ст. 92 Конституції України щодо того, щоб виключно законами України визначався порядок виконання судових рішень.

Окремі труднощі становить притягнення винних до відповідальності за ухилення від сплати штрафу. Кількість осіб, засуджених за ухилення від сплати штрафу або від відбування покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю (ч. 1 ст. 389 КК України) має тенденцію до зменшення: 97 осіб 2014 року, 54 – 2015 року, 83 – 2016 року, а у 2018 році засуджено 39 осіб [9]. Ухилення від сплати штрафу – умисний злочин, відтак необхідно довести, що обвинувачуваний мав кошти або мо-

жливість їх заробити, приховував доходи тощо й умисно не виконав призначене судом покарання. Незначна кількість засуджених поміж інших чинників обумовлюється також і тим, що існує неоднозначна судова практика щодо притягнення до відповідальності особи, якій вид покарання визначено ухвалою суду в порядку заміни штрафу (ст. 53 КК України) чи пом'якшення покарання (ст. 82 КК України).

Верховний Суд колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у своїй постанові від 3 жовтня 2018 року [10] підтвердив висновки судів нижчих інстанцій щодо відсутності правових підстав кваліфікувати діяння осіб, яким вид покарання був змінений ухвалою суду, як ухилення від виконання покарання чи невиконання судового рішення. Суд виходив з того, що у разі встановлення факту ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, норми ст. 389 і 382 КК України співвідносяться як спеціальна і загальна. Суб'єкт злочину, передбаченого у ч. 1 ст. 382 КК України, – спеціальний, це особа на яку законом і судовим актом безпосередньо покладено обов'язок з його виконання, і вона має реальну можливість його виконати, а невиконання судового акту іншими особами тягне відповідальність за відповідними статтями КК України, а саме спеціальні види невиконання судових рішень, зокрема за ст. 389 КК України. Відповідно до ч. 5 ст. 52 КК України ухилення від покарання, призначеного *вироком* суду, має наслідком відповідальність, передбачену у ст. 389 та ст. 390 КК України, тому, коли невиконання вироку полягає в ухиленні особою від покарання у виді громадських робіт,

вчинене повністю охоплюється ст. 389 КК України та іншої кваліфікації за ст. 382 КК України не потребує. Однак, як зазначає суд, враховуючи, що особі було призначено покарання у виді громадських робіт не за вироком суду, а на підставі іншого судового рішення – *ухвали*, в порядку заміни покарання у виді штрафу, на думку суду, його притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 389 КК України також виключається.

Іншої точки зору дотримуються судді цього ж суду у справах, де покарання призначено ухвалою, але при пом'якшенні покарання за ст. 82 КК України. У рішенні від 4 квітня 2019 року Верховний Суд колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду зазначив, що «... нова редакція ч. 2 ст. 389 КК України передбачає відповідальність за вказане діяння як особи, засудженої до відповідного покарання, так і засудженого, який відбуває цей вид покарання» [11].

Судді не коментують зазначену у ч. 5 ст. 52 КК України умову, що покарання, призначене саме *вироком* суду, має наслідком відповідальність, передбачену у ст. 389 та ст. 390 КК України. Натомість вказується, що засудженим у кримінальному провадженні є обвинувачений, обвинувальний вирок щодо якого набрав законної сили (ч. 2 ст. 43 КПК України). Саме наявність такого вироку є підставою застосування до особи від імені держави заходів примусу, які полягають у передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого, що становить зміст покарання (ст. 50 КК України).

Водночас, відповідно до ст. 82 КК України, під час виконання виро-

ку, за наявності певних умов та підстав, особам, що відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі, невідбута частина призначеного вироком покарання може бути замінена за рішенням суду більш м'яким покаранням, яке надалі має відбувати засуджений. Таке рішення суду не впливає на статус засудженої особи, яка продовжує відбувати покарання за вчинений злочин. Отже, постановлення такого рішення судом лише змінює порядок виконання вироку в частині призначеного засудженому покарання, а саме його невідбутої частини. На думку суду, виходячи з наведеного, кримінальну відповідальність за ч. 2 ст. 389 КК України в редакції Закону №1492-VIII від 7 вересня 2016 року несуть не лише ті засуджені, яким громадські чи виправні роботи призначені за вироком суду, а й ті засуджені, які відбувають відповідний вид покарання, зокрема, у порядку заміни на підставі ст. 82 КК України, у разі ухилення від відбування таких покарань.

У цьому кримінальному провадженні судом першої інстанції встановлено, що за вироком суду особі призначено покарання у виді обмеження волі на строк 1 рік. У подальшому ухвалою суду від 26 травня 2017 року це покарання замінено в порядку ст. 82 КК України на покарання у виді 240 годин громадських робіт. Отже, особа, будучи засудженою за вироком суду, ухилилася від відбування покарання у виді громадських робіт, яке він мала відбувати на підставі рішення суду від 26 травня 2017 року, а тому суд дійшов висновку про наявність у його діях складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 389 КК України.

Висновки. Правове регулювання покарання у виді штрафу потребує реформування та удосконалення. Необхідно внести зміни до законодавства для усунення неточностей та невідповідностей, поперше, уніфікувати правові норми і визначитися остаточно, чи є виконання покарання у виді штрафу функцією кримінально-виконавчої інспекції (ст. 26 КВК України), уповноважених органів з питань пробації чи все ж таки більш доцільно повернути виконання покарань у виді штрафу ДВС України. По-друге, варто внести зміни до КК України, а саме вилучити слово «вироком» з ч. 5 ст. 52 КК України й замінити його на більш широке поняття «рішення». У такому випадку будуть усунені суперечки щодо відповідальності за ухилення від покарання, призначеного ухвалою суду. По-третє, доцільно передбачити правові підстави та повноваження для збору інформації органом, на який покладено обов'язок внесення подання до суду щодо засудженого, який не сплатив вчасно штраф, що допомогло б суду прийняти виважене раціональне рішення щодо можливостей застосування інших видів покарань. Збір інформації щодо майнового стану особи доцільніше доручити ДВС України, яка має доступ до певних інформаційних баз і ресурсів, що є ще одним аргументом на користь передачі виконання покарання у виді штрафу цій службі. Крім того, необхідно удосконалити порядок виконання штрафів як додаткових покарань: доповнити ст. 26 КВК України, ст. 536 КПК України щодо можливості відстрочки покарання у виді штрафу.

Список використаних джерел

1. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй у відношенні заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) (Прийняті 14.12.1990 Резолюцією 45/110 Генеральної Асамблеї ООН) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/gu/995_907 (дата звернення: 22.09.2019).
2. Судова статистика. Звітність. Звіт про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання. Форма 6 за 2014, 2015; 2016; 2017 та 2018. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 22.09.2019).
3. Порядок виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу: затверджений наказом Міністерства юстиції України від 27.04.2018 № 1301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0544-18> (дата звернення: 22.09.2019).
4. Степанюк А. Х. Законність як принцип нормотворчості та діяльність центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань і пробації. *Інститут пробації в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку* : матеріали міжнародного круглого столу (16 квітня 2019 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С. 156–159.
5. Рекомендація СМ/Rec (2010)1 Комітету Міністрів державам – членам про Правила Ради Європи про пробацію (Прийнята Комітетом Міністрів 20 січня 2010 року) URL: http://www.probation.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/02_Reкомендація-Rec20101-Комітету-Міністрів-державам---членам-про-Правила-Ради-Європи-про-пробацію.pdf (дата звернення: 22.09.2019).
6. Рекомендація СМ/Rec (2017)3 щодо громадських санкцій та заходів (Прийнято Комітетом Міністрів 22 березня 2017 року на 1282 засіданні заступників Міністрів) URL: http://www.probation.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/Rec20173-CSM-and-commentary_українською-мовою-остаточний-варіант.pdf (дата звернення: 25.09.2019).
7. Ухвала / Теробовлянський районний суд / від 05.03.2019, справа № 606/733/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80243742> (дата звернення: 22.09.2019).
8. Ухвала / Дніпровський районний суд м. Києва / від 04.01.2019, справа № 755/15771/16-к: Справи в порядку виконання судових рішень у кримінальних провадженнях; про заміну покарання відповідно до частини 5 статті 53, частини 3 статті 57, частини 1 статті 58, частини 1 статті 62 Кримінального кодексу України. Номер судового провадження: 1-в/755/22/19 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79025933> (дата звернення: 22.09.2019).
9. Судова статистика. Звітність. Звіт про склад засуджених. Форма № 7, затверджена наказом Державної судової адміністрації України від 23.06.2018 № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 22.09.2019).
10. Постанова від 3 жовтня 2018 року / Верховний Суд колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду, справа № 390/757/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77009263> (дата звернення: 24.09.2019).
11. Постанова від 4 квітня 2019 року / Верховний Суд колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду / Справа № 346/5142/17 провадження № 51-8002км18 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81139086> (дата звернення: 25.09.2019).

References

1. Stepanyuk, A. H. (2019). Zakonnist yak princip normotvorchosti ta diyalnist centralnogo organu vikonavchoyi vladi, sho realizuye derzhavnu politiku u sferi vikonannya kriminalnih pokaran i probaciyi. *Institut probaciyi v Ukrayini: suchasnij stan i perspektivi rozvitku: materiali mizhnarodnogo kruglogo stolu* (16 kvitnya 2019). Kiyiv: Nacionalna akademiya prokuraturi Ukrayini [in Ukrainian].

O. Podilchak, PhD in Law, Associate Professor, Senior Lecturer of the Department of public prosecutors training in supervision over laws observance in the enforcement of court judgments delivered in criminal cases at National Prosecution Academy of Ukraine

e-mail: olga.m.podilchak@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-9654-1914

Legal regulation of fines

The article outlines the problems of fines, installments of unpaid fines or replacement of fines in the form of community service, correctional labor or imprisonment, and analyzes the peculiarities of prosecution for evasion.

The legal regulation of the fine in Ukraine is in need of reform and improvement. It is necessary to amend the legislation in order to eliminate inaccuracies and inconsistencies. First, in order to harmonize legislation it is necessary to define definitively whether the enforcement of a penalty is a function of the criminal enforcement inspection (Article 26 of the Criminal Executive Code of Ukraine), the authorized bodies of probation or it is even more expedient to return the execution of punishments in the form of fines of the State Executive Service of Ukraine. Secondly, it is necessary to amend the Criminal Code of Ukraine, namely to remove the word «sentence» from part 5 of Art. 52 of the Criminal Code of Ukraine and replace it with a broader concept of «decision». In such a case, disputes over liability for evasion imposed by a court order will be eliminated. Thirdly, it is appropriate to provide for legal grounds and powers to collect information by the body that is obliged to file a lawsuit against a convicted person who has failed to pay a fine in a timely manner, which would help the court to make a rational decision on the possibility of using other types of punishment. In addition, it is necessary to improve the order of fines as additional penalties: to supplement Art. 26 of the Criminal Executive Code of Ukraine, Art. 536 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine on the possibility of delaying punishment in the form of a fine.

Keywords: *penalty; probation; installment payment; replacement of sentence; delay, evasion.*